

CARAVANING

„Home mobile” zaopatrzony w sypialnię, kuchnię, toaletę etc., był prezentowany we francuskim klubie automobilowym pań. („Auto” z 1928 r.).

„Carawaning to forma turystyki motorowej, podróżowanie pojazdami campingowymi m.in. w celach krajoznawczych i wypoczynkowych”.

Pojazdami campingowymi są przyczepy campingowe i samochody campingowe. Można nimi podróżować, czyli uprawiać carawaning, ale można także uprawiać camping, który jest „formą rekreacji polegającej na obozowaniu w namiocie lub przyczepie campingowej”. Oto definicje zaczerpnięte ze źródeł encyklopedycznych.

Początki

Za datę początku carawaningu na świecie przyjęto pojawienie się zorganizowanego carawaningu, czyli utworzenie pierwszego klubu carawaningowego: „The Caravan Club” w Wielkiej Brytanii. Zrzeszał on campingowców korzystających ze specjalnych pojazdów rekreacyjnych. W chwili powstania klubu, w 1907 roku, były to konne wozy mieszkalne (stąd w herbie klubu końska podkowa).

Ryszard Szepe (po środku) w towarzystwie Lucyny Kruze i Romualda Stożka.

Sama idea podróżowania z domem na kółkach była znana już wcześniej. Dowodem na to jest jeden z eksponatów Muzeum Wanderer w Bristolu – pochodzący z 1884 roku czterokonny wóz angielskiego lekarza-podróżnika. W Polsce niektórzy historię carawaningu błędnie utożsamiają z (niewątpliwie również ciekawą) historią produkcji przyczep.

Jako formą rekreacji carawaningiem w naszym kraju zainteresowano się (i indywidualnie zaczęto go uprawiać) tuż po zakończeniu drugiej wojny światowej. W późniejszych latach zaczęły powstawać sekcje carawaningowe przy zakładach pracy, głównie na Śląsku. Jednak, będąc z założenia podporządkowanymi wewnątrzzakładowym strukturom socjalnym, nie były ogólnodostępne.

Uznając, podobnie jak na Zachodzie, że początek carawaningu w Polsce to data powstania jego pierwszej zorganizowanej struktury o ogólnodostępnym charakterze, przyjęto, że stało się to z chwilą utworzenia w 1973 roku Koła Carawaningu w ówczesnym Automobilklubie Warszawskim.

W styczniu 1973 roku z inicjatywy grupy warszawskich entuzjastów carawaningu powstał Komitet Organizacyjny Klubu Carawaningowego, którego skład tworzyli przyszli członkowie-założyciele koła: **Franciszek Białokoz, Krystyna Chmielewska, Wincenty Chmielewski, Krzysztof Chużyński, Zbigniew Fonfara, Kazimierz Ignatowski, Aleksander Kulik, Zygmunt**

Kurczyński, Kazimierz Leski, Józef Miller, Ryszard Nowak, Zygmunt Ostrowski, Jolanta Przetakiewicz, Zbigniew Przetakiewicz, Stanisław Rybicki, Waldemar Siwiński, Jan Skalski, Ryszard Szepe, Jerzy Waśkiewicz, Jerzy Wiśniewski, Dariusz Wyżykowski.

6 kwietnia 1973 roku w lokalu Polskiego Związku Motorowego przy ul. Solec 85 odbyło się spotkanie warszawskiego środowiska carawaningowego. Wzięło w nim udział ok. 70 warszawskich sympatyków carawaningu; byli wśród nich działacze Polskiego Związku Motorowego oraz Polskiej Federacji Campingu. Po przedyskutowaniu problemów związanych z organizowaniem klubu, którego tworzenie jako jednostki samodzielnej wymagałoby zatwierdzenia statutu przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych – co nie było podówczas sprawą łatwą – postanowiono utworzyć Koło Carawaningu przy już istniejącym klubie – Automobilklubie Warszawskim.

Działalność

Uczestnicy spotkania wybrali ze swego grona zarząd koła, który 25 kwietnia 1973 roku ukonstytuował się następująco: **Zygmunt Ostrowski** (wiceminister przemysłu – przewodniczący), **Roman Mieloch** (dyrektor ZPP „Predom” – wiceprzewodniczący), **Waldemar Siwiński** (pracownik naukowy AWF – wiceprzewodniczący), **Aleksander Kulik** (działacz PZM – sekretarz), **Ryszard Szepe** (pracownik naukowy IBJ – Komisja Propagandy), **Kazimierz Ignatowski** (dyrektor w „Polnocie” – Komisja Imprez), **Wincenty Chmielewski** (pracownik Instytutu Matematyki – Komisja Organizacyjna), **Edward Kaniowski** i **Kazimierz Wierzbowski**.

W sierpniu 1973 roku zarząd koła, „celem udostępnienia członkom Koła istotnych informacji, poglądów, głosów w dyskusji, rad i tym podobnych problemów związanych z caravaningiem”, postanowił wydawać komunikaty pod wspólnym tytułem „CARAVANING”. Pierwszy inauguracyjny numer (9 stron maszynopisu) tego wydawnictwa, którego redagowanie powierzono **Ryszardowi Szepe**, ukazał się już w listopadzie roku narodzin koła. W szybkim czasie wydawnictwo to awansowało do rangi komunikatów kół caravaningu PZM i miało za zadanie podawanie informacji szerokiemu gronu uprawiających tę dziedzinę turystyki w Polsce.

Ryszard Szepe to postać znacząca w historii polskiego caravaningu. Czynn timeromował caravaning, a niezależnie pisał na ten temat, udzielał wywiadów. Miał bogaty dorobek pisarski w umiłowanej przez siebie dziedzinie – turystyce. Był autorem m.in. takich książek jak: „Caravaning – samochody i przyczepy campingowe”, „Turystyka campingowa”, „Vademecum turysty motorowego”, „Sam buduję pojazdy campingowe”. Był także autorem „Słowniczka caravaningowego”. Zajmował się caravaningiem globalnie – miał wiedzę na temat budowy, produkcji, eksploatacji przyczep i samochodów campingowych. Sam był majsterkowiczem – w swojej przyczepie dokonał ponad 100 przeróbek oraz wielu usprawnień. Na koniec swojej bogatej caravaningowej kariery skrupulatnie wyliczył, że „przebiwakował” w sumie 998 dni w 120 miejscach, przejechał 30 857 km.

Młode Koło Caravaningu już 16 i 17 czerwca 1973 roku, przy współpracy Polskiej Federacji Campingu, zorganizowało pierwszy Zlot Polskich Caravaningowców na campingu „Balaton” na warszawskich Młocinach. Przybyło 10 załóg z przyczepami (dwie spoza Warszawy) i tyleż samo tylko samochodami. Głównym punktem programu był konkurs techniczny na wykonanie bądź usprawnienie przyczepy; nagrody ufundowało Zjednoczenie „Predom”.

W ten sposób zapoczątkowano nagradzanie caravaningowych majsterkowiczów, a za pierwszego laureata można uznać **Zbigniewa Węglarza**, który na wspomnianym zlocie otrzymał 1. nagrodę za swoją bardzo interesującą konstrukcję przyczepy składanej teleskopowo, która nota bene zachowała sprawność przez następnych kilkadziesiąt lat.

Działanie

WIODĄCA ROLA (1974–1976)

Wraz z nowym 1974 rokiem praca koła nabrała rozmachu. Zapoczątkowane zostały, od razu cieszące się znakomitą frekwencją (pierwsze zgromadziło 120 osób), spotkania ogólne warszawskich sympatyków caravaningu. Głównym tematem tych spotkań była budowa i eksploatacja przyczep – temat omawiany teoretycznie i wspierany prezentacją wyposażenia. Zapraszani przedstawiciele kierownictwa zakładów produkujących przyczepy w Niewiadowie (w kolejnych latach: inżynierowie **J. Cała**, **Jerzy Kilen**, **L. Radomski**) dzielnie bronili się przed atakami na ich „osiągnięcia produkcyjne” (w 1975 roku wyprodukowano ponad 4000 przyczep N 126). Konkurencyjnymi wobec wytworów „Niewiadowa” okazały się przyczepy klasy 310, budowane przez majsterkowiczów wg dokumentacji opracowanej przez zespół techniczny koła (rozeszło się ponad 2000 egzemplarzy dokumentacji po... 100 zł za egzemplarz).

Przyczepa Zbigniewa Węglarza w stanie „rozłożonym”.

Działalność

W 1974 roku na Ogólnopolskiej Naradzie Turystycznej Automobilklubów Polski w Częstochowie przewodniczący Rady Głównej Automobilklubów Polski, **Zbigniew Papliński**, wyraził uznanie dla członków Koła Caravaningu Automobilklubu Warszawskiego za ich wkład pracy i pionierską działalność. Postanowiono, że warszawskie koło będzie spełniać rolę wiodącą wobec innych kół caravaningu, powstających w automobilklubach, postanowiono także – uznając caravaning za podstawową formę działalności w turystyce motorowej – powołać przy Głównej Komisji Turystyki Polskiego Związku Motorowego podkomisję caravaningu (pierwszym jej przewodniczącym został w 1976 roku **Aleksander Kulik**).

Traktując priorytetowo sprawy techniczne, koło na swoich kolejnych zlotach organizowało przeglądy konkursowe przyczep.

Ich zwycięzcami byli caravaningowcy z całej Polski. W komunikatach „CARAVANING” zainaugurowano w 1975 roku kącik majsterkowicza z opracowaniem **Andrzeja Butschera** z Nowego Sącza dotyczącym usprawnień w przyczepie.

Pod koniec 1975 roku zarząd klubu zatwierdził regulamin Koła Caravaningu Automobilklubu Warszawskiego, a więc formalności stało się zadość.

Na jesieni 1976 roku działacze koła pokusili się o zorganizowanie pierwszego zlotu o zasięgu ogólnopolskim, który nosił nazwę: „Ogólnopolski Zjazd Zwolenników Caravaningu”. Odbył się on w Warszawie na campingu „Gromady” przy ul. Żwirki i Wigury, z udziałem 34 załóg z przyczepami. Przybyła liczna ekipa fabryczna z „Niewiadowa” wraz ze swoim dyrektorem – mgr inż. **J. Całą**, w towarzystwie generalnego dyrektora Zjedno-

CARAVANING

KOMUNIKATY KÓŁ
CARAVANINGU PZM

Nr 1 /5/
Styczeń 1975 r.

DALSZY KROK W ROZWOJU CARAVANINGU W POLSCE

W dniach od 16 do 18 listopada 1974 r. w Częstochowie odbyła się Ogólnopolska Narada Turystyczna Automobilklubów Polski zorganizowana przez Automobilklub Częstochowski.

Porządek dzienny w punkcie 7 przewidywał złożenie informacji o działaniu Koła Caravaningu Automobilklubu Warszawskiego. Informację tę złożył Kol. A. Kulik. W wyniku powstałej na tym tle szerokiej dyskusji, w której większość dyskutantów wnioskowała o powołanie Kół Caravaningu także i w innych Automobilklubach, postanowiono co następuje:

1. W pierwszym okresie Koło Caravaningu Automobilklubu Warszawskiego będzie kołem wiodącym w stosunku do innych Kół Caravaningu zorganizowanych przy poszczególnych Automobilklubach.
2. Wydawane obecnie Komunikaty przez Koło Warszawskie dla swych członków, po zwiększeniu nakładu, ulepszeniu druku i wzbogaceniu o informacje z innych Kół, rozsyłane będą do wszystkich Kół Caravaningu.
3. Dokumentacja budowy przyczepy campingowej klasy 310 opracowana dla majsterkowiczów przez Członków Koła Warszawskiego będzie dostępna dla wszystkich zainteresowanych Kolegów z innych Kół po dokonaniu wpłaty w kwocie 100,- zł na konto Automobilklubu Warszawskiego, ul. Nowy Świat 35, 00-029 Warszawa /konto PKO I O/M Warszawy Nr 1-9-121422/ z zaznaczeniem: wpłata za dokumentację.

Na zakończenie Narady Przewodniczący Rady Głównej Automobilklubów Polski prof. Z. Papliński podziękował Członkom Koła Warszawskiego za ich wkład pracy i pionierską działalność.

Działalność

Zlot Polskich Carawaningowców na camping „Balaton” (w środku, obok siebie Kazimierz Ignatowski i Aleksander Kulik).

OTWARCIE NA POLSKĘ I ŚWIAT (1977–1980)

W ramach starań zaliczenia turystyki carawaningowej do turystyki kwalifikowanej, koło złożyło w 1977 roku do Głównej Komisji Turystyki ZG PZM propozycję (została ona wprowadzona w życie z początkiem następnego roku) zasad przyznawania Odznaki Turysty Carawaningowego o trzech stopniach: brązowym, srebrnym i złotym, a dla dzieci odznaki „Wilczka Karawany”. Wiosną tego samego roku koło zorganizowało po raz pierwszy klubową naukę jazdy z przyczepą, na parkingu w Wólce Węglowej (w szkoleniu uczestniczyło 7 pojazdów).

Także w 1977 roku członkowie koła rozpoczęli wreszcie na poważnie uczestniczenie w imprezach obcych, tj. organizowanych przez inne kluby (głównie na południu Polski) i w im-

prezach zagranicznych – 7 załóg wzięło udział w 38. FICC Rally w Mül (Belgia).

Zachęceni sukcesami imprez „Inter-Krak” organizowanymi w Krakowie przez Sekcję Turystyki Carawaningowej Klubu Motorowego Górników i Energetyków w Bytomiu, działacze koła zorganizowali w 1978 roku kolejny większy zlot pod nazwą „International Carawaning Rally’78”. Na camping „Gromady” przy ul. Żwirki i Wigury przybyły załogi z Polski i Belgii, niestety nie dotarły zapowiadane załogi z „bratnich” NRD i CSRS. Zespół organizatorów pod kierownictwem **Stanisława Mościckiego** przygotował i zrealizował na tym zlocie bardzo bogaty program: była wycieczka do FSO, pokaz samochodów „z dawnych lat”, wystawa plastyczna, prezentacja nowego Poloneza i prototypu przyczepy namiotowej GK-100 itd. Zlot „obsługiwali” redaktorzy z 6 pism, radia i TV.

Działacze koła, uczestnicząc w 1978 roku w odbywającej się w Chorzowie kolejnej Ogólnopolskiej Naradzie Turystycznej Rady Głównej Automobilklubów i Klubów Motorowych, zaprezentowali następujące referaty: „Problemy techniczne i prawne carawaningu” autorstwa **Wincentego Chmielewskiego**, „Uroki carawaningu” (z przeżyciami) **Stanisława Mościckiego** i **Aleksandra Kulika**, „Carawaning i rola klubów w upowszechnianiu tej formy turystyki motorowej” **Ryszarda Szepe**. Z referatu programowego autorstwa **Ryszarda Szepe** wynikało, że w latach 1973–1978 zorganizowano w Polsce osiem ogólnopolskich i międzynarodowych zlotów carawaningowych, w których wzięło udział ogółem 410 pojazdów carawaningowych i ponad 1500 uczestników. Przy tym oczywistym postępie w turystyce carawaningowej jednocześnie zwrócono uwagę na zacofanie w dziedzinie bazy – w campingach.

Z okazji piątej rocznicy istnienia koła, w kolejnym wydaniu (już 20.) komunikatów „CARAWANING”, dokonano podsumowania dorobku koła. I tak: w minionym pięcioleciu członkowie koła uczestniczyli w dwóch zlotach światowych, czterech

Działalność

kowski (ds. organizacyjnych) i **Andrzej Nowosielski** (ds. programowych) oraz **Jerzy Łaruszkin** z Caravan Klubu „Śląsk” (ds. technicznych). Przy bezpośredniej obsłudze uczestników zlotu zatrudnieni byli z koła, m.in. w roli sektorowych: **Tadeusz Skrzypek** (sektor francuski), **Maria Piórecka** (sektor niemiecki), **Janusz Żurkowski** i **Teodora Sypniewska** (sektor japoński). Ich zadaniem, oraz ich załóg, było – tak jak i pozostałych sektorowych – opiekowanie się uczestnikami, czyli ustawienie, podłączenie do prądu, służenie informacją i pomocą w sytuacjach awaryjnych zakwaterowanym na wyznaczonym dla ekipy danego kraju terenie. Sprawami łączności pomiędzy sektorami (z wykorzystaniem roweru) zajmowała się **Lucyna Kruze**, zaś **Tadeusz Witkowski** odpowiadał za okolicznościową pocztę złotową. Byli także koledzy z koła, m.in. **Ryszard Szepeke**, którzy pełnili dyżury jako strażnicy na moście wjazdowym na tereny zlotowe.

centami sprzętu turystycznego), **Józef Flejszman** (ds. zaplecza technicznego i majsterkowania), **Romuald Fedorowicz** (ds. gospodarstwa koła). W okres nowej kadencji zarząd wkroczył z nowymi siłami oraz optymistycznym spojrzeniem w przyszłość.

W ramach realizacji decyzji Głównej Komisji Turystyki ZG PZM z 1985 roku o ustanowieniu Ogólnopolskiego Konkursu Carawaningowego (OKC), Koło Carawangu AW podjęło się organizacji jednej z trzech eliminacji jego pierwszej edycji, a mianowicie Zlotu Polski Centralnej – „Carawaning Rally'85”.

Wspomniane Rally odbyło się w maju 1985 roku na terenie Ośrodka ZM „Ursus” w Popowie nad Bugiem. Było to ogólnopolskie spotkanie turystów carawaningowych z okazji rozpoczęcia sezonu i miało charakter turystyczno–rekreacyjny z elementami sportowymi. Na zlot przybyły reprezentacje 11 klubów. Uczestnicząc w sposób aktywny w przewidzianych programem konkurencjach i będąc w nich dobrze ocenionym, miało się szansę stanąć do rywalizacji o przewidziany regulaminem OKC tytuł „Turysty Carawaningowego Roku PZM” oraz przyczynić się do zdobycia przez macierzysty klub tytułu „Klub Carawaningowy Roku PZM”. W przyszłości w tej rywalizacji nierzadko członkowie Koła Carawangu zajmowali czołowe miejsca.

W podsumowaniu pierwszego roku pracy nowego zarządu stwierdzono, że życie koła przebiegało pozornie utartym szlakiem, jednak było ono bogatsze. „Carawaning Rally” zyskało rangę eliminacji Ogólnopolskiego Konkursu Carawaningowego, załogi uczestniczyły w większej liczbie imprez krajowych (w 4 zlotach 27 załóg), aż 11 było na 46. FICC Rally w Ericeirze w Portugalii, 2 – w Debreczynie.

Dzięki uczestnictwu w szkoleniowych imprezach Społecznych Instruktorów Turystyki Motorowej (SITM) PZM, działacze koła podnosili swoje kwalifikacje i poszerzali swoją wiedzę turystyczno–krajoznawczą. W tym okresie 10 osób uzyskało III stopień SITM.

Przedstawiciele klubów ze Śląska i Wielkopolski podczas otwarcia Carawaning Rally na Stegnach, w drugim rzędzie organizatorzy zlotu.

Nowe siły (1985)

W listopadzie 1984 roku dokonano wyboru nowego zarządu koła (piątej kadencji) o zwiększonej do 16 liczbie osób, zgodnie z decyzją Walnego Zebrania. Byli to: **Bogumił Mierkowski** (przewodniczący zarządu/prezydium), **Maria Wierzbowska** (sekretarz/prezydium), **Tadeusz Witkowski** (skarbnik/prezydium), **Wincenty Chmielewski** (pełnomocnik ds. Stancji „Narew”/prezydium), **Zdzisław Kotański**, **Edward Kwiatkowski** i **Wiesław Sapiński** (ds. Stancji „Narew”), **Tadeusz Kurmanowicz** i **Tadeusz Szczypiński** (ds. informacji i propagandy oraz współpracy z klubami), **Lucyna Kruze** i **Wanda Wójcikowska** (ds. życia klubowego i małych form wypoczynku), **Stefan Młynarski** i **Tadeusz Skrzypek** (ds. imprez), **Andrzej Nowosielski** (ds. współpracy z produ-

Działalność

Obliczanie wyników „na piechotę” podczas Caravanning Rally’85 w Popowie przez niezawodną parę: Józefa Flejszmana i Wandę Ratajczyk.

Biwaki Wakacyjne’85 miały bardzo udany przebieg. Obok tradycyjnej „Hamerni” i „Kodnia” pojawił się nowy biwak wynaleziony przez braci **Tadeusza i Włodzimierza Waclawików** w Makrutach k. Olsztynka nad jeziorem Sarąg. Tam też w 1986 roku padł rekord długości biwakowania: 118 dni, a w 1990 roku rekord frekwencji: 35 załóg (96 osób), co dało 2219 osobodni wypoczynku!

Całkowitą nowością imprezową były zapoczątkowane w lutym 1985 roku i kontynuowane przez kolejne lata imprezy z cyklu „Caravanning Zimą”.

Kontakt z szerokim gronem członków koła utrzymywało w dalszym ciągu dzięki zebraniom ogólnym (nadął z udziałem przedstawicieli „Niewiadowa”) i cotygodniowym, o mniejszym zasięgu, spotkaniom piątkowym.

Zarząd koła w tym okresie reprezentował dość znaczne grono

osób, bowiem tworzyło je 280 zarejestrowanych członków, powiększone – co wynikało z rodzinnego charakteru turystyki caravanningowej – o 2,5-osobowe rodziny przypadające średnio na każdego zarejestrowanego członka.

W 1985 roku z tego grona wyłoniony został – jako wynik nowo ogłoszonego konkursu – „Turysta Caravanningowy Automobilklubu Warszawskiego”. Pierwszym zdobywcą tego tytułu był **Janusz Żurkowski** – otrzymał puchar przechodni, który stał się po roku jego własnością, bowiem po zmianie regulaminu w 1986 roku zwycięzcy konkursu otrzymywali puchar na stałe.

W 1985 roku na 24. Europa Rally’85 zorganizowanym w mieście Landsberg am Lech (Bawaria) przez Deutscher Camping Club po raz pierwszy było reprezentowane nasze koło, przez załogę **Andrzeja Nowosielskiego** – jedyną z obozu socjalistycznego wśród 568 załóg z Europy. Obecność tej załogi była wydarzeniem

Biwak wakacyjny Koła Caravangu AW w Makrutach z „nauką jazdy... konnej.

Działalność

Zdobywcy tytułu „Turysta Carawaningowy Automobilklubu Polski” (początkowo Warszawskiego)	
1985 (AW)	Janusz Żurkowski
1986 (AW)	Lucyna Kruze
1987 (AW)	Lucyna Kruze
1989 (AP)	Józef Flejszman
1990 (AP)	Tadeusz Witkowski
1991 (AP)	Tadeusz Witkowski
1992 (AP)	Zdzisław Madziński
1993 (AP)	Józef Flejszman
1994 (AP)	Lucyna Kruze
1995 (AP)	Lucyna Kruze
1996 (AP)	Andrzej Bielecki
1997 (AP)	Stefan Łuczyński
1998 (AP)	Tadeusz i Ewa Szczygiescy
1999 (AP)	Andrzej Bielecki
2000 (AP)	Kazimierz Grzesikiewicz
2001 (AP)	Alicja Łuczyńska
2002 (AP)	Kazimierz Grzesikiewicz
2003 (AP)	Andrzej Bielecki
2004 (AP)	Andrzej Bielecki
2005 (AP)	Kazimierz Grzesikiewicz
2006 (AP)	Kazimierz Grzesikiewicz
2007 (AP)	Alicja Łuczyńska
2008 (AP)	Andrzej Przybylski

bez precedensu i miała swoje odbicie we wszystkich oficjalnych wystąpieniach na zlocie.

Spółeczna praca wielu działaczy carawaningowych z klubu była zauważana i doceniana, czego dowodem było przyznanie Automobilklubowi Warszawskiemu w 1985 roku złotej Odznaki Honorowej PZM z Wawrzynem za działalność carawaningową.

Komisja UTWORZENIE KOMISJI CARAWANINGU (1986)

W dniu 21 kwietnia 1986 roku, z uwagi na wzrost znaczenia działalności carawaningowej, powołana została uchwałą Zarządu klubu Komisja Carawaningu, jednostka w klubowej strukturze o wyższej randze niż dotychczasowe Koło Carawaningu.

Jej 21-osobowy skład tworzyli głównie członkowie dotychczasowego zarządu koła: **Bogumił Mierkowski** (przewodniczący), **Józef Flejszman** (wiceprzewodniczący), **Maria Wierzbowska** i **Tadeusz Witkowski** (ds. organizacyjnych), **Tadeusz Kurmanowicz** i **Tadeusz Szczygieski** (ds. informacji i propagandy oraz współpracy z klubami), **Lucyna Kruze** i **Wanda Wójcikowska** (ds. życia klubowego i małych form wypoczynku), **Stefan Młynarski** i **Tadeusz Skrzypek** (ds. imprez), **Andrzej Nowosielski** i **Wiesław Sapiński** (ds. majsterkowania i współpracy z producentami sprzętu turystycznego), **Wincenty Chmielewski**, **Zdzisław Kotański**, **Edward Kwiatkowski**, **Jerzy Zawadzki** i **Janusz Jakubowski** (ds. Stancy „Narew”), **Romuald Fedorowicz** (ds. zaplecza gospodarczego), **Janusz Żurkowski** (przewodniczący Koła Motocarawanów), **Stanisław Ostaszewski** (przewodniczący Koła „Legjonek”).

Reprezentacja już nie Koła, ale Komisji Carawaningu, uczestniczyła m.in. w pierwszej, drugiej, trzeciej eliminacji Konkursu Carawaningowego PZM; kolejno: w Poznaniu (5 załóg), Krakowie (6 załóg) i Gdyni (17 załóg) oraz w „Carawaningowych Świętojankach'86”. Było też uczestnictwo w złotach zagranicznych – 10 załóg w 47. FICC Rally w Debreczynie na Węgrzech.

Najważniejszą imprezą własną był Zlot Polski Centralnej „Carawaning Rally'86” – czwarta eliminacja Konkursu Carawaningowego PZM na Stegnach w Warszawie. Ciekawostką w programie tego Rally był konkurs pod nazwą „Najdziwniejszy pojazd campingowy”. Był to przegląd zmaterializowanej myśli

Widok ogólny zlotu Carawaning Rally'86 na Stegnach.

Działalność

Wspaniałe dzieło miłośnika pojazdów zabytkowych kolegi Romana Miłoszewskiego z Wesolej – przyczepa campingowa à la wagon Orient Ekspres.

*****									
* AUTOMOBILKLUB WARSZAWSKI *		* CARAVANING RALLY-86 *			* 19-21.09.1986 *				
* KLASYFIKACJA INDYWIDUALNA I WYNIKI ZE WSZYSTKICH KONKURENCJI *									
* MSC NR	* NAZWISKO	* WYNIK	* KM	* PRD	* PZM	* SzP	* K.JN	* KPZ1	* KPZ2 *
* 1 037	H. SZNIRLING	30,4	0	10	0	10,3	0,0	3,6	6,5
* 2 046	B. POLANSKI	41,2	0	15	0	20,0	0,9	3,6	1,7
* 3 052	C. BURCZYN	46,8	0	20	0	9,0	0,0	0,0	17,8
* 4 090	J. GRAD	58,4	0	15	15	20,0	0,0	6,3	2,1
* 5 022	Z. KOWALCZYK	59,1	0	15	5	12,4	0,0	8,1	1,8
* 6 040	J. KURPAS	65,3	5	10	15	5,8	0,0	10	
* 7 081	H. FEDROWICZ	67,5	0	15	15	16,9	0,0		
* 8 039	J. KONIK	68,9							
* 9 055	M. WOLSKI								

konstruktorskiej polskich caravanningowców. Była „Rura” z Poznania – przyczepa w kształcie walca; Autosan – autobus z pozostawionymi kilkoma miejscami do siedzenia i wydzieloną, w pełni wyposażoną we wszystko, co niezbędne, częścią mieszkalną; „Campodent” – campobus (na podwoziu Mercedesa furgonu)

Jazda sprawnościowa z przyczepą na zlocie w Rudce, 1986 r.

Działalność

wzbogacony o gabinet dentystyczny, którym jego właściciel **Antoni Klebieko** podróżował i leczył zęby; Jelcz z postawioną za szoferką (zamiennie ze skrzynią ładunkową) „konstrukcją mieszkalną” z łazienką. Były jak zwykle przyczepy składane, licznie stawiały się motocaravany wykonane na bazie Żuka, względnie Nysy, a także Mercedesa dostawczego. Ozdobą tego zlotu, jak zresztą i innych zlotów komisji, był wagon „Orient Ekspres” – przyczepa miłośnika pojazdów zabytkowych pana **Romana Miłoszewskiego** z Wesolej.

Impreza była bardzo wysoko oceniona przez protektorów i uczestników, a to za sprawą dobrej pracy zgranego zespołu organizatorów. Na tym zlocie po raz pierwszy do obliczania wyników zastosowano komputer (sklasyfikowano 95 załóg).

Dzięki prezentacji dorobku komisji przez jej członków na majowym zebraniu otwartym, rzesza caravanningowców klubu znacznie się powiększyła. Tak zresztą działo się i w innych klubach krajowych. Jak wynika z Narady Instruktażowo-Szkoleniowej Aktywu Caravanningowego PZM'86, której uczestnikami

Obsługa próby (Leszek i Anna Stanisławscy) na zlocie w Rudce, 1986 r., obserwują – Jola Kotańska i Zdzisław Madziński.

byli przewodniczący i działacze kół/sekcji/klubów carawaniingowych z całej Polski (klub reprezentowali: **Bogumił Mierkowski**, **Tadeusz Kurmanowicz** i **Józef Flejszman**, zaś **Tadeusz Szczygielski** był przedstawicielem Okręgu Warszawskiego PZM, a **Ryszard Szeple** – Główniej Komisji Turystyki ZG PZM) – carawaniing polski jako forma turystyki motorowej przeżywał rozkwit.

Rok 1986 zapisał się w historii klubowego carawaniingu faktem powołania do życia dwóch nowych struktur podległych Komisji Carawaniingu, a mianowicie: terenowego Koła „Legionek” (utworzonego z inicjatywy **Stanisława Ostaszewskiego** i skupiającego turystów carawaniingowych z terenu Legionowa) oraz środowiskowego Koła Motocarawanów (6 załóg założycielskich campobusiarzy z **Januszem Żurkowskim** na czele).

Formalnie Koło „Legionek” usankcjonowało swoje istnienie po odbyciu Walnego Zebrania i wyborze 9-osobowego zarządu koła, którego przewodniczącym został **Stanisław Ostaszewski**, zastępcą – **Wiesław Gabrysiak**, sekretarzem – **Romuald**

Chechłacz, a skarbnikiem – **Janusz Duszyński**. Swoją działalność imprezową „Legionek” zainaugurował imprezą „Babie Lato” w Koszelance, kończącą sezon carawaniingowy 1986 roku. Tam też oraz w Jachrance w 1987 roku klubowicze umiejscowili swoje kolejne imprezy.

Zlot Motocarawanów'87 na Stegnach – nagrody wręczają: M. Wierzbowska, J. Flejszman, J. Żurkowski – komandor zlotu (w tle organizatorzy).

Działalność

Początki

ROZKWIT (1987–1989)

W tym samym roku za sprawą szefa Koła Motocarawanów, **Janusza Żurkowskiego**, po raz pierwszy w historii polskiego carawaningu odbył się w Warszawie (na Stegnach) I Ogólnopolski Zlot Motocarawanów – „Jesień’1987”. Za zorganizowaniem takiego specjalistycznego zlotu przemawiała potrzeba spotkania ludzi o odmiennych problemach, w stosunku do posiadaczy przyczep, z jakimi mają do czynienia campobusiarze.

Wanda Wójcikowska
i Maria Wierzbowska
– Damy Carawaningowe.

Janusz Żurkowski był w owym czasie przedstawicielem Polski w Komisji Motocarawanów Międzynarodowej Federacji Campingu i Carawaningu i dlatego znając temat, gwarantował swoją osobą prawidłowy przebieg zlotu. Wśród 60 załóg z 14 klubów uczestniczących w zlocie, 17 przybyło z motocarawanami. Uczestnicy zaprezentowali fantastyczną mieszankę pojazdów będących głównie owocem ich inwencji twórczej oraz nieliczne egzemplarze fabryczne. Zlot spełnił zakładane zadanie.

Zakończenie zlotu Rudka’88
– odśpiewaniem hymnu
carawaningowego.

Działalność

Te lata były dobre w dziedzinie „zaopatrzenia” w sprzęt carawaningowy, co przyczyniło się do wzrostu zainteresowania działalnością i zwiększeniem liczby członków. Dzięki staraniom działaczy komisji, głównie „ustosunkowanej” **Marii Wierzbowskiej**, stan posiadania członków powiększył się o kilkanaście przyczep mieszkalnych i kilka bagażowych. Campobusiarze mieli natomiast jedynie dostęp do katalogów, które **Józef Flejszman** przywoził z regularnie odwiedzanych targów w Essen.

Maria Wierzbowska zasłużyła się nie tylko załatwianiem wielu „niemożliwych do załatwienia” spraw (wykorzystując do tego swoje prywatne kontakty i urok osobisty), ale także umiejętnością organizowania życia klubowego. Wyszczepiała się głównie w organizacji początkowo kameralnych „Wieczorów Wspomnień” w klubie na Nowym Świecie, a następnie o bogatej oprawie artystycznej w Novotelu przy ul. Żwirki i Wigury. Podjęła i z powodzeniem kontynuowała z godnym uznaniem zapalem dzieło zmarłego męża, **Kazimierza Wierzbowskiego**, który inicjował carawaning w Automobilklubie Warszawskim i był jednym z pierwszych komandorów imprez carawaningowych.

Ciągłość uczestniczenia reprezentacji carawaningowej Automobilklubu Warszawskiego w zlotach światowych była zachowana, bowiem na 48. FICC Rally’87 do Herning w Danii pojechało osiem załóg z klubu.

W 15. roku funkcjonowania środowiska carawaningowego w klubie, tj. w 1988 roku, skupiająca je Komisja Carawaningu posiadała rekordową liczbę członków – ponad 500. Za wzrostem ilościowym podążała jakość – za sprawą prawie 200-osobowego aktywu komisji. Jej działacze w pełni opanowali organizację zlotów o różnicowanym charakterze. Reprezentacje klubu tworzyło wiele załóg na zlotach zagranicznych. Wieczory Wspomnień odbywały się w większych pomieszczeniach, z bogatym programem artystycznym. Organizowano Bale Automobilistów (w latach 1988 i 1989 w salach Hotelu Forum, a w okresie późniejszym wyjazdowe – w Ośrodku Sportu w Morągu). Zrezygnowano natomiast z przeprowadzania spotkań otwartych dla warszawskiego środowiska carawaningowego z uwagi na spadek zainteresowania nimi, pozostały natomiast cotygodniowe, na

trwale wpisane do kalendarza komisji, spotkania piątkowe o charakterze bardziej towarzyskim. Zamykającym sezon'88 był kolejny „Caravanning Rally'88” na Stegnach – czwarta eliminacja Ogólnopolskiego Konkursu Caravanningowego PZM.

Wspomnieć należy, że Automobilklub Polski był współautorem ogłoszonego w 1988 roku przez „Motor” (red. Borkowski) konkursu „Mój dom na kołach”, który przyczynił się do promocji caravanningu, albowiem zmobilizował wielu twórców oryginalnych pojazdów campingowych do zaprezentowania ich ogółowi.

Wyjątkowo liczny skład osobowy komisji (z 5-osobowym prezydium) na kadencję 1988–1992 przedstawiał się następująco: **Bogumił Mierkowski** (przewodniczący/prezydium), **Józef Flejszman** (z-ca przewodniczącego/prezydium), **Maria Wierzbowska** (sprawy organizacyjne/prezydium), **Tadeusz Szczygielski** (informacja i propaganda/prezydium), **Zdzisław Kotański** (baza, stanica/prezydium), **Wanda Ratajczyk** i **Tadeusz Witkowski** (sprawy organizacyjne), **Tadeusz Kurmanowicz** (informacja i propaganda), **Wanda Wójcikowska** i **Lucyna Kruze** (życie klubowe i małe formy wypoczynku), **Stefan Młynarski** i **Tadeusz Skrzypek** (imprezy), **Wiesław Sapiński** i **Wincenty Chmielewski** (sprawy techniczne i majsterkowicze), **Edward Kwiatkowski**, **Jerzy Zawadzki** i **Janusz Jakubowski** (baza, stanica), **Włodzimierz Grodzicki** (turystyka krajowa i zagraniczna), **Romuald Fedorowicz** (zaplecze gospodarcze), **Stanisław Ostaszewski** (przewodniczący Koła „Legionek”), **Janusz Żurkowski** (przewodniczący Koła Motocarawanów).

Działalność

W NOWEJ RZECZYWISTOŚCI (1990–1994)

Koniec lat 80. i początek 90. w działalności Komisji Caravanningu, już pod szyldem Automobilklubu Polski (początkowo z dodatkiem Warszawa), charakteryzował się rutynową realizacją corocznego kalendarza imprez własnych (złoty, biwaki) i aktywną działalnością Koła „Legionek” (pod wodzą nowego przewodniczącego **Romualda Chechłacza**).

„Campodent” („samoski” motocaravan z gabinetem dentystycznym) jednego z caravanningowców Automobilklubu Warszawskiego.

Działalność

mój dom na kołach

Pod tym właśnie tytułem tygodnik Motor wraz z Komisją Caravanningu Automobilklubu Warszawskiego ogłasza

KONKURS DLA WSZYSTKICH

którzy zajmują się caravanningiem. Ta forma turystyki motorowej, z uwagi na rosnące koszty wypoczynku, zyskuje coraz więcej zwolenników. Na drogach pojawiają się amatorskie konstrukcje przyczep i samochodów kempingowych budowane coraz oszczędniej, ale i coraz funkcjonalniej. Użytkownicy przyczep i samochodów kempingowych coraz więcej uwagi zwracają

NA UDOSKONALENIA

swych przewoźnych domów, rodzą się więc ciekawe pomysły i rozwiązania. W tej sytuacji z pewnością pożyteczna będzie wymiana doświadczeń i pomysłów między użytkownikami tego typu sprzętu turystycznego, wykraczająca poza ramy istniejących klubów i kół zainteresowań.

Były imprezy wyjazdowe krajowe i zagraniczne, kontynuowano uczestnictwo w pracach pokrewnych organizacji i ich władzach, brano udział w naradach aktywu turystycznego i szkoleniach.

W marcu 1990 roku na wniosek przewodniczącego komisji podjęto (większością głosów aktywu caravanningowego) uchwałę o powiększeniu obradującej raz w miesiącu Komisji Caravanningu do 54 osób. Jednocześnie dotychczasowe pięciosobowe prezydium, zwane zarządem komisji, upoważnione do podejmowania decyzji w sprawach bieżących, powiększono do 10 osób. Byli to: **Bogumił Mierkowski** (przewodniczący), **Józef Flejszman**, **Zdzisław Kotański**, **Maria Wierzbowska**, **Tadeusz Szczygielski**, **Tadeusz Witkowski**, **Irmina Nieczyperowicz**, **Wanda Ratajczyk**, **Romuald Chechłacz** (przewodniczący Koła „Legionek”) i **Janusz Żurkowski** (przewodniczący Koła Motocarawanów).

Na skutek dezaprobaty wobec wprowadzonych zmian strukturalnych komisji, z udziału w jej pracach zrezygnowali zastrzeni dla klubowego caravanningu **Tadeusz Kurmanowicz**, **Lucyna Kruze** i **Tadeusz Skrzypek**. Z czasem skład zarządu komisji uzupełnili: **Romuald Fedorowicz** (gospodarstwo komisji), **Janusz Jakubowski** (konkurs „Turysta Caravanningowy Klubu”) i **Alicja Madzińska** (kronika komisji).

Nagradzanie zwycięzców na Caravanning Rally'93 w Ryni (nagrody wręcza prezes Władysław Ciastoń, przyjmuje Barbara Zygiel z „Ondraszka”, asystują Józef Flejszman i Tadeusz Szczygielski).

W tym okresie protokołowaniem posiedzeń Komisji Caravanningu zajmowali się kolejno: **Wanda Ratajczyk**, **Alicja Madzińska**, a następnie **Janusz Jakubowski**, który w roli protokolanta dotrwał do czasów współczesnych. W poprzednich latach protokołowaniem zajmowali się zazwyczaj pracownicy etatowi z biura klubu wyznaczeni do opieki nad działalnością caravanningową, a byli to m.in.: **Barbara Batijewska**, **Anna Źróbkowa**, **Edward Odrobiński**, **Irena Zawadzińska** (najbardziej zaprzyjaźniona z komisją jej opiekunka).

Na 20-lecie klubowego caravanningu w 1993 roku zorganizowany został na terenie Wojskowego Ośrodka Wypoczynkowego w Ryni – „Caravanning Rally'93”. Komisja miała już własne komputerowe obliczanie wyników i rejestrację uczestników (prowadził je fachowo **Stefan Młynarski**). Pobyt na zlocie organizatorzy starali się uatrakcyjnić i to im się udało, tworząc urozmaicony rekreacyjno-rozrywkowy program towarzyszący rozgrywanej podczas zlotu pierwszej eliminacji Ogólnopolskiego Konkursu Caravanningowego PZM tego roku.

W liście gratulacyjnym z okazji jubileuszu 20-lecia caravanningu w Automobilklubie Polski przez Polskiego Związku Motorowego – **Andrzej Witkowski** i wiceprezes ds. turystyki – **Władysław Ciastoń** wyrazili uznanie, że wypracowane w Kole Caravanningu Automobilklubu Polski „... przez lata działalności znakomite formy organizacyjne były i są wzorem do naśladowania dla nowo powstających sekcji, kół oraz klubów”. Ponadto wyrazili przekonanie, „... że prowadzona przez (...) Koło działalność przyczyni się do dalszego powiększania grona tej dyscypliny turystyki motorowej”. W imieniu Polskiej Federacji Campingu i Caravanningu gratulacje złożył prezes federacji, **Stanisław Reterski**. O jakości zlotu niech świadczy fragment zamieszczonej w śląskim biuletynie „Caravanning i Ty” relacji z tego zlotu: „Na podkreślenie zasługuje dobra organizacja zlotu, a zwłaszcza znakomita organizacja rozgrywek eliminacyjnych OKC. Wyczuwa się tu „rękę” doświadczonych caravanningowych wiarusów...”. Obok zadowolenia z tej pochlebnej opinii, pojawiają się smutna refleksja: brakuje w komisji następców – młodzieży caravanningowej...

Uczestnicy jednego z licznych zlotów w „naszej” Rudce.

Działalność

Znamienny był fakt otrzymania w tym samym jubileuszowym roku Pucharu Przechodniego Przewodniczącego Komitetu Rally Europa **Egona Fritscha**. Miało to miejsce na 32. Rally Europa w Caen w Normandii, gdzie 19-załogowa klubowa reprezentacja po dwukrotnym zdobyciu pucharu (w latach 1990 w Belgii i 1991 w Luksemburgu) otrzymała go dla Automobilklubu Polski, na stałe uzyskując 37 620 punktów (liczba załóg razy przebyta droga).

W końcu 1993 roku udzielających się załóg carawaningowych Automobilklubu było 40. W tej sytuacji słabnącej aktywności działaczy carawaningowych klubu, co było odzwierciedleniem także ogólnego spadku społecznej aktywności w kraju, rola i zadania Komisji Carawangu nieco się zmieniły. Oczywiście niezmiennym pozostało posłannictwo komisji – musiała ona nadal działać na rzecz środowiska turystów carawaningowych oraz to środowisko reprezentować w krajowym i międzynarodowym ruchu. W dziedzinie technicznej ograniczono się jedynie do porad, udostępniania katalogów, bez prowadzenia działalności „majsterkowiczowskiej”.

To samo dotyczyło własnej bazy wypoczynkowej – po nie najlepszych doświadczeniach z budową Stacji „Narew” – z koncepcji jej budowy komisja oficjalnie zrezygnowała w 1990 roku. Niezmienną pozostała działalność imprezowa i turystyczno-krajoznawcza ze zwiększoną troską o zapewnienie odpowiedniego sprzętu do jej obsługi (przyczepa bagażowa, podłącza elektryczne, urządzenia nagłośniujące itp.). Biwaki zostały ograniczone do dwóch miejsc – Makrut i Kodnia.

Odbijające się na „Wieczorze Wspomnień’93” tradycyjne podsumowanie działalności carawaningowej tego roku było jednocześnie podsumowaniem całego okresu istnienia carawangu w klubie, stąd jego uroczysty charakter. Wzięły w nim udział 92 osoby (z zaproszonych 113). Wśród nich na spotkaniu był obecny dyrektor generalny Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki (członek klubu) **Robert Kępiński**, który wręczył prezesowi Automobilklubu Polski, **Józefowi Modeckiemu**, puchar urzędu w dowód uznania dla klubu za działalność carawaningową.

Jak przystało na uroczystość tej rangi, były odznaczenia honorowe PZM dla działaczy, pamiątkowe medale i dyplomy dla trzech w dalszym ciągu udzielających się członków założycieli Koła Carawangu: **Kazimierza Leskiego**, **Kazimierza Ignatowskiego** i **Ryszarda Szepeke** oraz dla dam carawaningowych: **Wandy Wójcikowskiej** i **Marii Wierzbowskiej**. Prezesowi Automobilklubu Polski, **Józefowi Modeckiemu**, wręczony został medal za patronowanie działalności carawaningowej od początku jej zaistnienia w klubie.

Działalność

Prezes Automobilklubu Polski Józef Modecki z pucharem wręczonym przez dyrektora generalnego UKFiT Roberta Kępińskiego za zasługi w klubowej działalności carawaningowej.

Realizacja przewidzianych na 1994 rok i lata dalsze planów organizacji imprez własnych i udziału w imprezach obcych przebiegała pomyślnie. Do typowego kalendarza doszła jedynie organizacja wspólnie z Polską Federacją Campingu i Carawaniu imprezy pod nazwą Pre Rally – Gdańsk'94 poprzedzającej wyjazd na 56. FICC Rally w Finlandii. Komandorem zlotu był **Bogumił Mierkowski**, a ze strony klubu towarzyszyli mu **Tadeusz Szczygielski**, **Andrzej Przybylski** i **Lucyna Kruze**.

Dowodem na ciągły wzrost kwalifikacji działaczy komisji było uzyskanie w efekcie odbytych szkoleń tytułów Społecznego Instruktora Turystyki Motorowej III stopnia przez 26 osób, mimo że aktyw carawaningowy klubu zmalał i na koniec 1994 roku liczył 33 załogi.

Jeden z Wieczorów Wspomnień Komisji Carawaniu (honory gospodyni pełni Joanna Przybylska – „na ludowo”, obok niej B. Mierkowska, T. Szczygielski i T. Witkowski).

Działalność

Jazda sprawnościowa z przyczepą towarową na zlocie w Kretowinach (sędzia próby Bogusław Kranz, w samochodzie Kazimierz Grzesikiewicz).

Nowy wiek

W NOWYM WIEKU (2000–2004)

Do pracy w kolejnej kadencji 2000–2004 zarząd Komisji Caravaningu przystąpił w następującym składzie: **Bogumił Mierkowski** (przewodniczący), **Tadeusz Szczygielski** (z-ca przewodniczącego), **Janusz Jakubowski** (sekretarz), **Andrzej Bielecki** (gospodarz), **Kazimierz Grzesikiewicz** (sport w caravaningu), **Zdzisław Kotański** (sprzęt), **Alicja Łuczyńska** (życie towarzyskie), **Andrzej Przybylski** (bezpieczeństwo), **Jerzy Zawadzki** (inwestycje), **Józef Flejszman**, **Romuald Stożek** i **Tadeusz Witkowski**.

Z początkiem kadencji z pracy w komisji zrezygnował **Romuald Stożek**. Odszedł na zawsze **Tadeusz Witkowski** – człowiek wielce oddany turystyce caravaningowej, ale także filatelistyce

i wędkarstwu. Lubił bardzo życie towarzyskie, a będąc osobą starej daty, dbał zazwyczaj o utrzymanie odpowiedniego poziomu wszelkiego rodzaju spotkań, w których uczestniczył.

Do zarządu Komisji Caravaningu dokooptowany został **Tomasz Kalbarczyk** – przedstawiciel młodej generacji, który wzmocnił reprezentację zawodników caravaningowych klubu. Wokół komisji było w tym okresie skupionych około 70 członków klubu tworzących jego środowisko caravaningowe.

W maju 2000 roku pożegnaliśmy też **Kazimierza Leskiego** – jednego z członków założycieli Koła Caravaningu w Automobilklubie Warszawskim. Był znany z zaangażowania w popularyzowanie caravaningowej turystyki, którą sam uprawiał i na rzecz której pracował w klubie i w Polskiej Federacji Campingu i Caravaningu. Jego życiorys był bardzo ciekawy i barwny, zwłaszcza w części dotyczącej udziału w kampanii wrześniowej (lotnik), a następnie w ruchu oporu przeciwko Niemcom (kurier, uczestnik

Zlot caravaningowy „Stegny 2004” – II runda MPwJSzP i II eliminacja OKC.

Działalność

Powstania Warszawskiego). Kpt. **Kazimierz Leski**, pseudonim „Bradł”, swoje życie opisał w książce pod znamienym tytułem „Życie niewłaściwie urozmaicone”.

W latach 2000–2004 Komisja Caravaningu zorganizowała 24 imprezy klubowe, z których 12 było jednocześnie rundami Mistrzostw Okręgu Warszawskiego w Jeździe Samochodem z Przyczepą. Kontynuowano organizowanie wprowadzonych w swoim czasie w miejsce istniejących niegdyś imprez „Caravanning Zimą”, wiosennych imprez „Marzanna” (pod wodzą **Danuty Rutkowskiej**). Były też zloty o randze ogólnopolskiej, jak w 2001 roku ostatni zlot w Kretowinach z cyklu „Caravaną na Wakacje” z rozgrywkami rundy Mistrzostw Polski i eliminacją Konkursu Caravaningowego PZM – uznaną przez władze caravaningowe „za najlepiej zorganizowaną i przeprowadzoną im-

prezją OKC roku”. Był „Zlot – IV runda Mistrzostw Polski w Jeździe Samochodem z Przyczepą'2003” (komandor **Andrzej Bielecki**) na campingu „Astur” w Warszawie z udziałem reprezentacji 7 klubów z Polski. Były „Stegny'2004” jako druga runda Mistrzostw Polski i druga eliminacja Ogólnopolskiego Konkursu Caravaningowego (komandor **Tomasz Kalbarczyk**) z udziałem ponad 60 załóg reprezentujących 13 klubów.

W ciągu tych czterech lat reprezentacja caravaningowa klubu uczestniczyła w 15 zlotach krajowych, ośmiu naradach i szkoleniach ogólnopolskich oraz czterech zlotach międzynarodowych.

Były sukcesy sportowe w postaci czołowych miejsc indywidualnych i w klasyfikacji klubowej w Mistrzostwach Polski w Jeździe Samochodem z Przyczepą; w roku 2000 tytuł mistrza Polski zdobył **Kazimierz Grzesikiewicz**, a tytuł II wicemistrza

Ogólnopolskie podsumowanie sezonu '2001 w MPwJSzP (Wojciech Zawada, A. Wielkopolski – mistrz, Kazimierz Grzesikiewicz, AP – I wicemistrz, Jerzy Witkowski, A. Kielecki – II wicemistrz, Błażej Wojciechowski, AP – 4 miejsce, Tomasz Wojciechowski, AP – 6 miejsce).

Działalność

Uczestnicy towarzyskiej imprezy carawaningowej w AP – „Tłusty Czwartek'2002” pod hasłem „Folklor Świata”.

Polski – Automobilklub Polski. W rok później niezawodny **Kazimierz Grzesikiewicz** został I wicemistrzem Polski w „sporcie carawaningowym”, a klub utrzymał drugą pozycję. W latach 2002 i 2003 klub został wicemistrzem Polski.

Obok aktywności w skali ogólnopolskiej, działacze realizowali stale aktualne hasło: „Komisja Carawangu rozwija życie klubowe”. Organizowano w tych latach kolejne Bale Automobilistów, które były coraz bardziej okazałe m.in. dzięki możliwości zlokalizowania ich w sali nowej siedziby klubu przy ul. Pańskiej. Przeprowadzono podsumowujące rok tradycyjne Wieczory Wspomnień, spotkania towarzyskie zwane piątkami, których gospodynią była **Alicja Madzińska**, czy też inne imprezy rozrywkowe, jak np. „Tłuste czwartki” (autorstwa **Alicji Łuczyńskiej**). Weszły one na stałe do kalendarza komisji, a z czasem (dla oszczędności)

włączono w nie carawingowe „Wieczory Wspomnień”. Na zamówienie „z zewnątrz” komisja organizowała także różnego rodzaju podsumowania klubowe i okręgowe.

W ramach „wycieczek” pod nazwą „Carawingowe Rajdy PZM Dookoła Polski”, z zaplanowanych czterech, komisja zorganizowała dwie: „Polska Południowo–Wschodnia'2002” i „Polska Północno–Wschodnia'2003”.

Inicjatorem i pomysłodawcą rajdów był **Kazimierz Grzesikiewicz**, on też był ich komandorem. W realizacji przedsięwzięcia pomagali mu: **Ewa Pogorzelska**, **Andrzej** i **Magda Bieleccy** oraz **Tomasz** i **Grażyna Wojciechowsy**. Oba rajdy miały z założenia rangę ogólnopolską i odbywały się pod patronatem (na zlecenie) Głównej Komisji Sportów Popularnych i Turystyki PZM, a ich podstawowym, zawartym w regulaminach,

Odprawa na Miedzianej Górze uczestników „Carawingowego Rajdu PZM Dookoła Polski'02”.

Działalność

„Caravingowy Rajd PZM Dookoła Polski 2003” w miejscu „trójstyku” granic w północno-wschodniej Polsce.

celem było „... popularyzowanie zorganizowanych form turystyki carawingowej, a także zwiedzanie zabytków i terenów godnych poznania oraz wpajanie kultury motoryzacyjnej i biwakowania...”

Jechano wyznaczonymi trasami, zatrzymując się na z góry wyznaczonych campingach. Zwiedzano po drodze i na miejscu ciekawe obiekty, a podczas biwakowania na campingu rozgrywane były konkursy dające punkty do klasyfikacji na najaktywniejszą załogę rajdu. Zwycięska załoga nagradzana była Pucharem Przewodniczącego GKSPiT PZM – prezesa **Władysława Ciastonia** w 2002 roku, a w 2003 roku prezesa **Stanisława Reterskiego**. Czas trwania każdego rajdu wynosił 13 dni, z czego 7 było dniami pobytowymi. W rajdach uczestniczyło po kilkanaście załóg. W tym też okresie komandorem ekip PZM, w których było po kilka załóg reprezentujących komisję na 41. Rally Europa w 2002 oraz 42. Rally Europa w 2003 roku był **Andrzej Przybylski** z Komisji Carawingu AP.

„30-lecie carawingu w Polskim Związku Motorowym” to hasło, pod którym organizowano imprezy w 2003 roku w klubach prowadzących taką działalność. W przygotowanym z okazji tego jubileuszu przez Koło „Glob” z AMK Gliwice ogólnopolskim majowym zlocie w Kamieniu k. Rybnika uczestniczyła czterozałogowa reprezentacja Automobilklubu Polski.

W obecności przybyłych na zlot prezidenta FICC – **Larsa Dahlberga** i prezesa Polskiego Związku Motorowego – **Andrzeja Witkowskiego** oraz wiceprezesa ZG PZM – **Władysława Ciastonia** uhonorowani zostali odznaczeniami związku działacze carawingowi. Z Automobilklubu Polski były to cztery osoby, zaś szczęściu działaczy z klubu otrzymało okolicznościowe plakety – „30 lat carawingu” (w sumie otrzymało je tylko 35 osób).

Ten carawingowy jubileusz świętowany był także w naszym klubie podczas uroczystego „Wieczoru Wspomnień” w grudniu 2003 roku. Uczestniczyło w nim ze środowiska carawingowego

Obchody 30-lecia carawingu w PZM na zlocie w Kamieniu, 2003 r. (od lewej: prezydent FICC Lars Dahlberg z małżonką i wiceprezes ZG PZM Stanisław Reterski).

Działalność

klubu 70 osób z 93 zaproszonych. W „Wieczorze Wspomnień” wzięli udział przedstawiciele władz Polskiego Związku Motorowego i naszego klubu, prezesi **Stanisław Reterski**, **Romuald Chałas** i **Marek Barański**. Interesujący był „wykład” **Andrzeja Przybylskiego** o historii klubowego caravanningu bogato ilustrowany zdjęciami z rzutnika opracowany przez **Bogumiła Mierkowskiego**, którego autorstwa była także zaprezentowana wystawa fotograficzna pod tytułem „Biesiady caravanningowe”.

DZIAŁALNOŚĆ

PRĘŻNA DZIAŁALNOŚĆ (2004–2008)

W grudniu 2004 roku, na zebraniu ogólnym środowiska caravanningowe klubu zaakceptowało na kadencję 2004–2008 skład zarządu komisji: **Bogumił Mierkowski** (przewodniczący), **Kazimierz Grzesikiewicz** (z-ca przewodniczącego), **Janusz Jakubowski** (sekretarz), **Andrzej Bielecki** (informacja), **Tomasz Kalbarczyk** (sport, internet), **Bożena Kranz** (kontakt z Zarządem Okręgu PZM), **Alicja Łuczyńska** (imprezy towarzyskie), **Andrzej Przybylski** (szkolenie), **Tadeusz Szczygielski** (kontakt z mediami), **Tomasz**

Wojciechowski (sprawy techniczne), **Józef Flejszman**, **Zdzisław Kotański** i **Jerzy Zawadzki**.

Podczas odbywającego się pod koniec 2004 roku Walnego Zgromadzenia Delegatów Automobilklubu Polski, do władz klubu na nową kadencję wybrani zostali pochodzący z Komisji Caravanningu – do Zarządu: **Kazimierz Grzesikiewicz**, **Andrzej Przybylski** i **Stanisław Reterski**, do Komisji Rewizyjnej: **Andrzej Bielecki** i **Tadeusz Szczygielski**, do Sądu Koleżeńskiego: **Alicja Łuczyńska** i **Bożena Kranz**.

Także w grudniu tegoż roku z okazji 95 lat istnienia Automobilklubu Polski odbyła się uroczystość przygotowana i poprowadzona, zgodnie z decyzją Zarządu klubu, przez działaczy komisji. Jak zazwyczaj z powierzonego zadania caravanningowcy z komisji wywiązali się celująco.

W programie spotkania była przedstawiona słowno–wizualna historia Automobilklubu Polski, klubowi seniorzy otrzymali nadaną przez WZD AP godność Honorowego Członka Automobilklubu Polski, a zasłużeni działacze Honorowe Odznaki. Do wydania z tej okazji broszury pt. „95 lat Automobilklubu Polski” przyczynił się i brał w jej opracowywaniu aktywny udział **Bogumił Mierkowski**, zaś **Kazimierz Grzesikiewicz** w asyście dwóch młodych adeptów caravanningu pełnił funkcję chorążego poczty sztandarowego klubu podczas uroczystości rocznicowych.

W marcu 2005 roku w organizacji imprezy o charakterze światowym – zlocie młodzieżowym 53. FICC Youth Rally w Warszawie, znaczący udział miał **Kazimierz Grzesikiewicz**, pełniący funkcję wicekomandora. W imprezie uczestniczyła młodzież z 10 krajów europejskich. Natomiast **Andrzej Przybylski** był, już po raz kolejny, komandorem ekipy PZM, tym razem na 44. Rally Europa.

W krajowej rywalizacji w sporcie caravanningowym – rozgrywkach Mistrzostw Polski 2005, **Tomasz Kalbarczyk** zdobył tytuł II wicemistrza Polski.

Odejście od organizacji przez Komisję Caravanningu dużych ogólnopolskich imprez–zlotów spowodowane zostało

Zajęcia rekreacyjno–sportowe na biwaku podczas rajdu „Dookoła Polski”, edycja 2003.

Dwa pokolenia klubowych caravanningowców na uroczystości 95–lecia Automobilklubu Polski (prowadzący spotkanie Andrzej Przybylski w asyście Sylwii Szablak).

Działalność

Wyróżnieni carawingowcy podczas uroczystości obchodów 95. lecia AP, od lewej: B. Mierkowska, E. Bartnicka (z pojazdów zabytkowych), A. Łuczyńska, K. Grzesikiewicz, A. Madzińska, B. Kranz.

uszczerpieniem zespołu potencjalnych ich organizatorów i niekorzystną zmianą średniej wiekowej członków komisji. Jednak w 2006 roku komisja pokusiła się o zorganizowanie trzeciej rundy przypadającej na ten rok edycji Mistrzostw Polski w Jeździe Samochodem z Przyczepą (MPwJSzP).

Z powodu braku odpowiedniego miejsca na własnym terenie – w Warszawie, w wyniku porozumienia z zaprzyjaźnionym Automobilklubem Kieleckim, a osobowo z **Czesławem Jamrozem**, runda rozegrana została w Miedzianej Górze na campingu „Moto-Raj” podczas „Carawingowych Świętojańek”.

Impreza była uroczysta, jako że przypadała w 10-lecie tych mistrzostw, których inicjatorami byli carawingowcy z Automobilklubu Polski; stąd uhonorowanie pucharem **Wojciecha**

Zawady z Automobilklubu Wielkopolskiego za niezawodny udział w rundach organizowanych przez AP (startował w dziewięciu na dziesięć zorganizowanych). Także z okazji jubileuszu wszyscy uczestnicy tej rundy oraz m.in. opiekun carawingu, prezes **Stanisław Reterski**, otrzymali Medale Dziesięciolecia Mistrzostw.

Zespół organizatorów rundy w składzie: **Bogusław i Bożena Kranzowie, Kazimierz i Ewa Grzesikiewiczowie, Stefan i Alicja Łuczyńscy, Tomasz i Grażyna Wojciechowscy, Andrzej i Magda Bieleccy, Andrzej i Joanna Przybylscy**, pod wodzą **Bogumiła Mierkowskiego** (z małżonką „u boku”), wywiązał się z zadania wzorowo, ku zadowoleniu uczestniczących w rozgrywkach rundy reprezentantów 12 klubów z Polski.

Poczet sztandarowy AP w „obsadzie” carawingowej – Kazimierz Grzesikiewicz w asyście Maćka Pogorzelskiego i Tacka Szablaka.

Działalność

Narada podczas rundy mistrzostw Polski w jeździe samochodem z przyczepą u Czesława Jamroza – od lewej: Bogumił Mierkowski (komandor rundy), Barbara (żona komandora), prezes Stanisław Reterski, Bogusław Kranz (sędzia prób), Magda i Andrzej Bieleccy (organizatorzy), Dariusz Jajko (szef caravanningu w PZM).

W kwietniu 2006 roku członkowie Komisji Caravanningu: **Kazimierz Grzesikiewicz** i **Andrzej Bielecki** byli współorganizatorami zainicjowanego przez prezesa **Stanisława Reterskiego** i prezesa PZM Travel **Cezarego Kasprowicza**, zlotu caravanningowego, który odbył się podczas Targów Turystyki i Wypoczynku „Lato’2006” na terenie AWF w Warszawie. W czasie tej imprezy odbyło się pod patronatem Polskiego Związku Motorowego sympozjum na temat współpracy turystycznej krajów–członków Grupy Wyszehradzkiej.

Podobny zlot, także o randze ogólnopolskiej, pod nazwą „II Warszawski Zlot Caravanningu”, ale już z bardziej urozmaiconym programem (dzięki m.in. współpracy z Biurem Sportu i Marketingu PZM) komisja zorganizowała rok później w tym samym miejscu i z tej samej okazji. Obydwa zloty były zgodnie z założeniami „wsparcie” dla komercyjnej działalności PZM w dziedzinie turystyki motorowej (w tym caravanningowej),

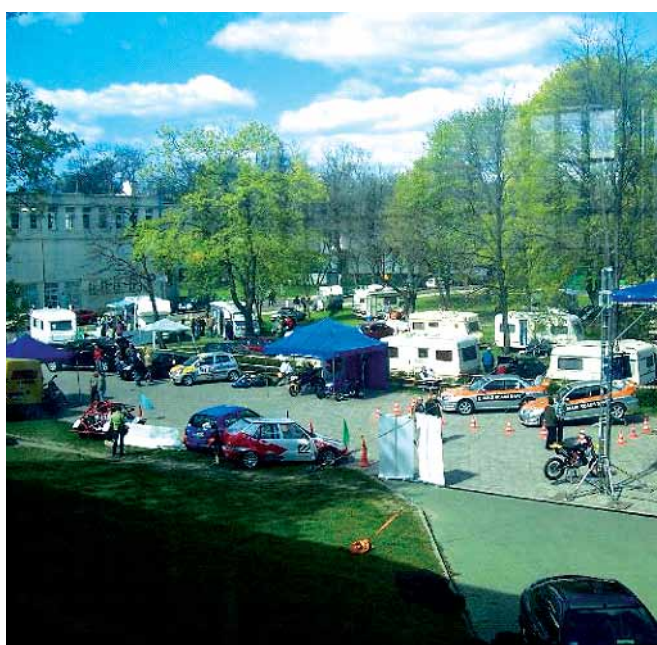

prezentowanej na targach przez Biuro Podróży PZM Travel. Odwiedzający mogli podpatrzeć, jak wygląda życie turystów caravanningowych i obejrzeć sprzęt, jaki im służy do wędrówek po świecie. W drugim zlocie uczestniczyły 32 załogi reprezentujące dziewięć klubów z Polski, a komandorował mu **Bogumił Mierkowski**. Kolejny – „III Warszawski Zlot Caravanningu” – razem ze Szkoleniem Organizatorów Sportu Popularnego PZM, odbył się w kwietniu 2008 roku pod wodzą **Andrzeja Przybylskiego**.

Spośród licznych imprez, o różnym zasięgu, jakie środowisko caravanningowe klubu organizowało na przestrzeni lat swojego istnienia na szczególną uwagę zasługują imprezy o randze klubowej, niekiedy zwane okręgowymi. Były to imprezy wyjazdowe do ciekawych pod względem krajoznawczym rejonów w okolicy Warszawy, ale nie tylko, bo były sięgające dalszych rejonów kraju – najdalej do Kazimierza Dolnego. Były to wypadki jednodniowe (samymi samochodami) i dwu lub trzydniowe już z przyczepami. Programy tych imprez były popisem inwencji

Powyżej: zespół caravanningowych sędziów AP podczas rozgrywek rundy jubileuszowych mistrzostw Polski w Miedzianej Górze w 2006 r. Od lewej: A. Bielecki, A. Przybylski, K. Grzesikiewicz, S. Łucznyński, B. Kranz.

Po lewej: Widok terenu „II Warszawskiego Zlotu Caravanningu”, podczas Targów Turystyki na Bielanych w 2007 roku.

Działalność

Postój uczestników imprezy krajoznawczej „Wiosna na Mazowszu '92” Komisji Caravaningu AP.

Postój podczas klubowej „wyprawy ciuchcią” w 2006 r.

twórczej ich organizatorów – zawierały bardzo ciekawe elementy pobudzające uczestników do aktywności tak fizycznej jak i intelektualnej. Niezapomniane, z uwagi na różne „przygody”, były organizowane w latach 80. „wypadki” na przykład do Wiązowy czy do Broku organizowane przez team **Wójcikowskich**, czy późniejsze **Włodzimierza i Marii Grodzickich** do Góry Kalwarii czy Liwia. Ciekawym, bo odmiennym ze względu na sposób przemieszczania się wypadem była zorganizowana przez **Tomasza Kalbarczyka** całodniowa (z postojem w polu) wycieczka „ciuchcią” z Piaseczna w kierunku Gołkowa. Były połączone z biwakowaniem weekendowe wyjazdy m.in. do Julinka, Nieborowa, a później do Goławic nad Wkrą czy Klucza w gminie

Uczestnicy caravaningowego zlotu letniego AP nad Wkrą.

Działalność

Postój w Węgorzewie uczestników „Carawaningowego Rajdu PZM Dookoła Polski”.

Wieliszew. Ostatnio klubowi carawaningowcy upodobili sobie weekendowe przebywanie w Drohiczynie na Podlasiu, dokąd „wymigrował” z Warszawy **Kazimierz Grzesikiewicz**.

W ciągu ponad 35 lat istnienia w strukturach klubu turystyki carawaningowej działacze najpierw Koła Carawangu, a następnie Komisji Carawangu (w którą koło się przekształciło w 1986 roku) aktywnie uczestniczyli w ogólno klubowej działalności i byli wybierani do władz klubu. Brali czynny udział w pracach zarządu klubu oraz jego prezydium, w Komisji Rewizyjnej, Sądzie Koleżeńskim. Byli przewodniczącymi względnie członkami komisji statutowych klubu, jak np. Komisji Historycznej, Inwestycyjnej czy też Odznaczeń.

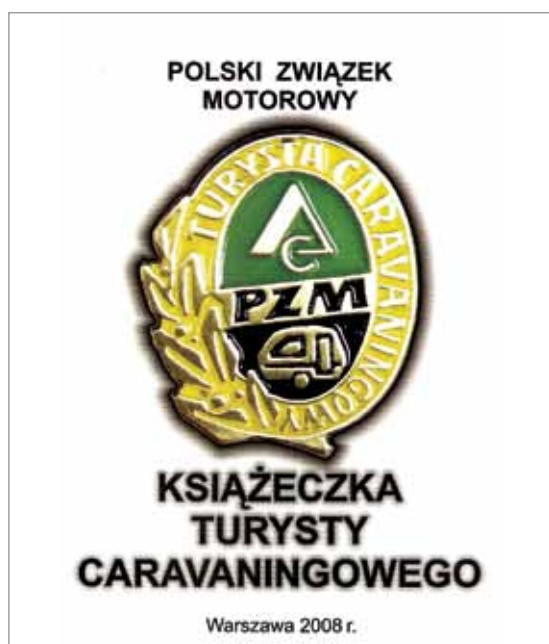
Kazimierz Grzesikiewicz zadbał o oznakowanie dojazdu na imprezę w Drohiczynie (2008 r.)

Wizytacja zlotu carawaningowego AP w Błędowie przez „szefostwo” (od lewej: prezes Romuald Chałas, prezes Stanisław Reterski i reprezentujący ZO Andrzej Piwoński).

Działalność

Aktywność osób ze środowiska carawaningowego na przestrzeni całego okresu jego istnienia w klubie była również widoczna i znacząca poza jego granicami, albowiem działacze ci udzielali się w organizacjach zajmujących się bliską im problematyką – w Polskiej Federacji Campingu i Carawangu (początkowo zwanej Polską Federacją Campingu), byli w swoim czasie wybierani do jej władz – Zarządu i Komisji Rewizyjnej. Od początku działali też w strukturach Polskiego Związku Motorowego – w Głównej Komisji Turystyki, a następnie w Głównej Komisji Sportów Popularnych i Turystyki i ostatnio w nowo powołanej Komisji Carawangu i Campingu oraz w ich okręgowych odpowiednikach. Wiceprezes ZG PZM ds. turystyki **Stanisław Retercki**, będąc członkiem naszego klubu, zawsze aktywnie uczestniczył w życiu jego środowiska carawaningowego.

Spółeczna praca działaczy carawaningowych klubu, znanych z wielkiego zaangażowania, była zauważana i cieszyła się uznaniem. Dowodem na to były liczne dyplomy i nagrody honorowe,

Fragment książeczki Turysty Carawaningowego PZM z wpisami wypraw.

Lp.	Data	Miejscowość – obiekt	km	Poświadczenie	Punkty	Uwagi
5.	20.02.02	III ROUNDA - H. Pujsek MIELNO k. Pskowa W-WA - MIELNO w/PAKOWI - BIWAK - UDZIAŁ W ZAWODACH	280	AUTOMOBILKLUB BYDGOSKI Park Ludowy im. W. Witosa tel. 22-13-18 i 22-62-46 85-003 BYDGOSZCZ Nr identyfik. 554-031-31-36	2 ZESTAWIENIE 24 1002 004 3 PUNKTOW 22 004 2 km 3455 4 004 35 PKT	
	1.09.2002	MIELNO - - WARTALOT	280 580			
4.	20.04.03	WARSZAWA - LIPOWIEC OGÓLNOPOLSKIE OTWARCIE SEZONU TURYSTYCZNEGO I Eliminacja OKC	420	I ROUNDA - LIPOWIEC OGÓLNOPOLSKIE OTWARCIE SEZONU TURYSTYCZNEGO I Eliminacja OKC - UDZIAŁ W ZAWODACH - BIWAK	2	
	4.05.03	LIPOWIEC - WARSZAWA	420			

Działalność

Wyróżnione załogi carawaningowe z AP podczas okręgowego podsumowania sezonu 2006. Od lewej: K. E. Grzesikiewiczowie, S. A. Łuczyńscy, T. J. Kalbarczykowie, Z. J. Kotańscy, R. D. Mrozowie, T. G. Wojciechowscy, A. M. Bieleccy.

które otrzymał klub od Zarządu Głównego Polskiego Związku Motorowego i Polskiej Federacji Campingu i Carawangu.

Potwierdzeniem tego uznania były także liczne indywidualne wyróżnienia dla członków koła/komisji: nagrody przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu, Odznaki Zasłużonego Działacza Turystyki, odznaki i tytuły nadane przez Polski Związek Motorowy, „rodzime” – otrzymane od swojego Automobilklubu – Odznaki Honorowe wszystkich stopni oraz tytuły „Zasłużonego Działacza AP” i godność „Honorowego Członka AP”. Członkowie komisji wielokrotnie byli zdobywcami istniejącego od lat 80. tytułu „Carawaningowca Okręgu Warszawskiego PZM Roku”, zmienionego w późniejszym okresie na tytuł „Carawaningowej Załogi...”.

Odzwierciedleniem osiągnięć czynnie uprawiających turystykę carawaningową członków AP były zdobywane przez nich Odznaki Turysty Carawaningowego PZM od stopnia brązowego (dla najmłodszych była odznaka „Wilczka Carawany”) począwszy

na złotej z wawrzynem kończąc. Liczne grono carawaningowców klubu może poszczycić się odznakami OTC różnych stopni otrzymanymi za przebyte trasy, zwiedzane obiekty, dni biwakowania, udział w organizowaniu imprez itd.

Wśród zdobywców wieńczącej wszystkie stopnie OTC – odznaki złotej z wawrzynem znaleźli się działający do dzisiaj wieloletni członkowie AP: **Józef Flejszman, Bogumił Mierkowski, Tadeusz Szczygielski.**

Pod koniec 100 lat liczącego okresu działalności klubu i na początku nowego 100-lecia, klubowi carawaningowcy będą funkcjonować pod nowym kierownictwem – Rady Komisji Carawangu wybranej na czteroletnią kadencję w grudniu 2008 roku w składzie: **Bogumił Mierkowski** (przewodniczący), **Janusz Jakubowski** (sekretarz), **Kazimierz Grzesikiewicz, Zdzisław Kotański, Alicja Łuczyńska, Andrzej Przybylski, Tadeusz Szczygielski.**

Carawaningowcy Automobilklubu Polski wyruszają na turystyczne szlaki.

Działalność